

De gratis besparelser.

Sænk temperaturen om natten

Kan du leve med 2-3°C mindre, når du ligger under dynen, kan du faktisk spare ca. 10 procent af dit varmeforbrug ved at skrue ned for radiatorerne om natten. Men hold øje med temperaturen, inden du bliver grebet af stemningen og skruer endnu længere ned. Kommer du under 16°C, bliver det en kold affære, fordi vægge og møbler når at blive så kolde, at der går tid, før de kommer op på en behagelig temperatur igen.

Alle radiatorer på samme ”trin”

Den bedste varmeøkonomi fås ved at du finder en fælles indstilling for alle dine termostater, så radiatorerne arbejder sammen om at nå en temperatur på 21°C. Termostaterne sørger selv for at regulere temperaturen.

Hvis du har et rum (f.eks. soveværelset), hvor temperaturen er lavere end i de øvrige rum, så sørg for at holde døren lukket derind til, så de øvrige radiatorer ikke kommer på ”overarbejde”. Det giver en dårlig varmeøkonomi.

Pas på gulvvarmen

Har du gulvvarme og radiator i samme rum, kan det godt betale sig at skrue højere op for radiatoren end for gulvvarmen. Årsagen er, at gulvvarme i f.eks. badeværelser typisk er støbt ind i beton. Har du først skruet ned, skal betonen varmes op igen. Og omvendt er betonen lang tid om at blive koldere, hvis du er kommet til at skrue for højt op. Gulvvarme er derfor svær at regulere. Men holder du den på et lavere niveau end radiatoren, supplerer den stadig radiatoren, og du kan langt lettere regulere temperaturen.

Skru helt ned for radiatorerne, når du lufter ud

Skru helt ned for radiatorerne – ligegyldig om du har billig fjernvarme, dyr elvarme eller noget helt tredje. Åbn flere vinduer, så du skaber godt gennembræk. Lad vinduerne stå åbne i 5-10 minutter, indtil de rum, hvor du lufter ud, er blæst godt igennem. Luk igen, og skru op for radiatorerne, så temperaturen lander på 20 - 21°C.

Sænk temperaturen i rummet

Hvis du sænker temperaturen en grad – fra f.eks. 22 til 21 grader, sparer du ca. 5% på varmeregningen. Skru ned, når du er bortrejst.

Luft ud

Luft ud med gennembræk 2-3 gange dagligt i 5 minutter om vinteren i stedet for at lade vindue stå på klem hele dagen – det køler huset ned, og du får ikke skiftet ret meget luft ud. Luft også ud selv om det regner.

Fyr

Vedligehold fyret for et dårligt vedligeholdt naturgasfyr bruger ofte mere naturgas end nødvendigt. Justér naturgasanlægget efter årstiden, fx kan du måske slukke helt for varmen om sommeren og kun lade naturgasanlægget producere varmt brugsvand. Har fyret været slukket i sommerperioden og el-vandvarmeren er tændt, er det vigtigt at kontrollere, om el-vandvarmeren er slukket, når fyret tændes igen. Der er ofte set eksempler på, at en el-vandvarmer ikke har været slukket, og dermed har el-vandvarmeren leveret varme til hele huset. Dette har været årsag til mange ubehagelige efterregninger.

Har du klimastyring på dit naturgasanlæg, så sørg for at få det indstillet rigtigt. På den måde kører dit anlæg mest effektivt.

Overvej at få automatisk natsænkning af temperaturen på dit naturgasanlæg. Temperaturen må ikke falde mere end 4°C i sænkingsperioden – ellers koster det mere at varme op igen, end du har sparet ved at sænke temperaturen.

Har du brændeovn, så husk at lukke for lufttilførslen, når ovnen ikke er i brug. Når ovnen afkøles, trækkes der varme fra rummet ud denne vej.

Pas på halogenlampens transformer

En halogenlampe har ofte en transformer, der bruger strøm, selvom lampen er slukket. Derfor er det en god ide at slukke halogenlampen på stikkontakten i stedet for på selve lampen. Hvis du bruger spareskinne, vil det være smart at stikke halogenlampen i skinnen – så slukker transformeren også automatisk, når du slukker for din computer eller TV.

Din mobiloplader bruger strøm

Træk mobilopladeren ud af stikket, når du er færdig med at oplade telefonen. Hvis opladeren bliver siddende i stikket, vil mange typer opladere blive ved med at bruge energi – der bare forsvinder i den blå luft. Det gælder også forskellige andre opladere – for eksempel til bærbare computere – afhængig af model og fabrikat. Du kan finde ud af, om din oplader er en strømsluger ved at mærke på den, når apparatet ikke sidder i. Hvis den er varm, bruger den energi på absolut ingenting.

Sluk på kontakten

Vidste du, at alle apparater, der står på standby, bruger strøm døgnet rundt!? Samt at visse transformatorer til lav-volt halogenbelysning også bidrager til et øget forbrug af standby strøm? Standby-forbruget kan være meget forskellig på de enkelte apparater. Som hovedregel bør du altid slukke for apparaterne på selve stikkontakten, hvis du vil spare på dit forbrug af standby-strøm. Du skal dog passe på i nogle enkelte tilfælde - f.eks. ved ældre TV-apparater, videoapparater samt parabolantennor/dekodere, da de kan miste deres program- og tidsindstilling, når de slukkes helt. Er du i tvivl, kan du evt. tjekke brugsanvisningen eller spørge hos din TV-/radioforhandler. Herudover bør du inden du f.eks. køber et nyt fjernsyn, DVD el. lign., tjekke apparatets forbrug af standby-strøm. Husk altid at vælge et apparat, hvor forbruget af standby-strøm er lavt. Hvis en familie f.eks. har flere TV-apparater, DVD'er eller stereoanlæg, kan forbruget af strøm til standby ofte være ret stort. Udgiften kan ofte løbe helt op i 800 - 1.000 kr. pr. år.

Sluk lyset

Dagslyset er gratis. Udnyt det så meget som muligt.

Tænd først lyset, når det er nødvendigt og sluk det igen, når du forlader rummet eller ikke længere har behov for lyset. Der fås forskellige former for følere, der kan sikre at lyset slukkes, når der ikke er bevægelse i rummet.

Brug af vaskemaskinen

Fyld maskinen helt op - det sparer både tid og energi.

Vask kun tøjet når det er snavset. Det sparer energi og tøjet slides mindre.

Spring forvasken over, med mindre tøjet er meget beskidt. Derved nedsætter du energiforbruget med 20 %. Hvis tøjet er meget snavset, kan man i stedet med fordel forlænge vaske tiden, da dette i praksis stort set ikke øger elforbruget. Grunden til dette er, at det meste af elforbruget går til opvarmning af vandet.

Brug kun programmerne "kvikvask" og "finvask" når det er absolut nødvendigt. Programmerne tillader kun at maskinen fyldes halvt, men bruger stadig den samme mængde strøm og vand som ved normal vask - eller mere.

Vask ved lavere temperaturer

60 grader er nok til en "køgevaske". Husk dog at bruge kogeprogrammet en gang imellem, så maskinen får fjernet alle sæberester i skål og slanger. En kulørtvask kan klares på 40 grader. I dag findes der koldtvandsvaskepulver, der vasker rent ved temperaturer på 15 grader. Det er ikke dyrere end andre vaskepulvere på markedet, og test har vist, at pulveret fuldt ud er i stand til at fjerne genstridige pletter, selv om der vaskes med koldt vand. Når du vasker med koldt vands vaskepulver, skal du være opmærksom på, at vaskevandet bliver brunt. Det er helt normalt og stammer fra de vaskeaktive stoffer, der findes i pulveret. Det brune vand skader således ikke tøj. Er tøj meget beskidt, anbefales det dog at anvende normalt vaskepulver og en vasketemperatur på 40 – 60 grader.

Brug den vedvarende energi, når du tørrer dit tøj

Sol og vind er effektivt, når der skal tørres tøj. Brug derfor tørresnoeren – også hvis du har en indendørs og kan lufte ud samtidig med at tøj tørrer.

En tørretumbler bruger fra 225 kr. og op efter om året – til at tørre dit tøj.

Hvis du skal bruge din tørretumbler

For lidt og for meget tøj er lige skidt. Ved for lidt tøj bruges der for meget energi på at tørre mængden af tøj. Samtidig øges risikoen for at tøj overtørres, hvilket kan få tøj til både at krølle og krympe. Er tørretumbleren overfyldt, tager det for lang tid at tørre tøj, og tøj bliver også her mere krøllet, end hvis tumbleren fyldes korrekt. Er du i tvivl om, hvor meget tøj din tørretumbler kan rumme, er der hjælp at hente i din tumblers brugervejledning.

Det er også vigtigt, at der ikke er for mange forskellige typer af stof blandet sammen - f.eks. bomuld og kunststof - da tørretiden på stofferne er meget forskellig.

Jo kraftigere du centrifugerer tøj, jo mindre restfugtighed er der tilbage. Det betyder hurtigere tørring af den samme mængde tøj. Hvis du f.eks. centrifugerer tøj ved 1.400 omdrejninger i stedet for 800 omdrejninger, kan du spare ca. 30 % på energiforbruget til tørring.

Det er vigtigt at fnugfilteret renses efter hver tørring, samt at rense aftrækket ca. 1 gang i kvartalet. Hvis disse to ting er stoppede, er det med til at forlænge tørretiden og dermed også øge energiforbruget unødigt

Fryseren

Det er vigtigt, at du holder øje med temperaturen i din fryser - de anbefalede minus 18 grader er nok til at holde dine frostvarer intakte. Du bør være opmærksom på, at for hver grad temperaturen sænkes, stiger dit elforbrug med ca. 5%, fordi kompressoren skal arbejde mere - det bliver hurtigt til mange penge på elregningen.

Det er også vigtigt, at lågen til fryseren slutter tæt. Du kan tjekke dette ved at sætte et stykke papir i lågen. Når du trækker i papiret, skal du mærke modstand.

Jo varmere der er i det rum hvor fryseren står, jo mere skal den arbejde for at køle ned til minus 18 grader. Derfor er det en god ide at stille fryseren i et koldt, men frostfrit rum.

Køleskabet

Det er vigtigt, at du holder øje med temperaturen i dit køleskab. + 5 grader er nok! For hver grad temperaturen sænkes, stiger elforbruget med ca. 5 %. Grunden til dette er, at kompressoren skal arbejde unødigt hårdt for at levere de ekstra kuldegrader.

Det er også vigtigt, at lågen til køleskabet slutter tæt. Du kan tjekke dette ved at sætte et stykke papir i lågen. Når du trækker i papiret, skal du mærke modstand.

Det er vigtigt, at du sørger for at overskudsvarmen fra køleskabet kan komme væk. Dette gør du ved at skabe mest mulig luft omkring dit køleskab.

Når du tør frostvarer op i køleskabet, er det med til at spare på din elregning. 1 kg frosset kød, der tøs op i køleskabet, sparer dit køleskab for en times kørsel!

Madlavning

Lav mad i en gryde i stedet for ovn og spar 70 % el.

Kog vand i en elkedel og ikke på komfuret.

Investeringer, der betaler sig.

Isoler dit hus inden du investerer i andre dyre tiltag

Hvis dit hus eller bygning står foran en allerede planlagt facaderenovering eller, hvis dine varmeudgifter er specielt høje, kan det være en god ide, at få huset renoveret med facadeisoleringspuds. Udover at være en helt ny totalrenoveret og flot facade, så sparer en nyrenoveret ydermur også på varmeregningen, og det er uanset hvilken opvarmningsform du benytter. Opvarmes dit hus med f.eks. oliefyr eller elvarme kan du typisk spare i omegnen af 9.000 kr. om året på at energirenovere med facadeisoleringspuds. Dette beløb kan være mange penge for en enkelt husstand og giver en god tilbagebetalingstid for investeringen.

Hulmursisolering giver øget boligkomfort og en besparelse på varmeregningen på ca. 7.000 kr. om året. Bor du i et ældre hus, kan du mærke effekten af efterisoleringen med det samme. Opvarmer du din bolig med f.eks. oliefyr eller elvarme, kan du - udover den øgede boligkomfort - spare ca. 7.000 kr. om året ved at hulmursisolere dit hjem. Og med en investering på kun ca. 12.000 kr., har hulmursisoleringen oftest tjent sig selv hjem efter blot et par år.

Loft og tag dækker et stort areal, og et godt lag isolering giver derfor en stor besparelse på varmeregningen. Har du et uudnyttet loft, du frit kan komme til, kan du lægge isolering direkte på loftsgulvet. Benytter du overetagen til beboelse kan du i stedet isolere skråvæggene og/eller skunkene og få blæst isolering ind i etageadskillelsen mellem over- og underetage.

Manglende isolering i etageadskillelsen mod en kælder betyder en højere elregning samt ofte træk ved gulvet og kolde tæer. Det letteste er at isolere loftet i kælderen eller krybekælderen. Før du isolerer kælder eller krybekælder indvendigt, skal du sikre dig, at dit hus generelt er tørt.

De færreste tænker nok over det, men dårlige eller manglende fuger koster en pæn sum på varmeregningen og kan i længden være skadelige for huset. Du kan sagtens selv klare fugearbejdet omkring vinduer og døre og langs en evt. trærem mellem mur og tag. Dårlige fuger og mindre revner i murværket kan du også selv reparere, hvis du har tid og lyst. Men har murværket større revner, bør du kontakte en murer.

Efterisolér rørene

Det er en rigtig god idé at isolere rørene i dit hus. I byggemarkeder kan du købe isolerende rørskåle lige til at klistre uden på rørene. Anskaffelsen af rørskålene er en overskuelig økonomisk udskrivning, og udgiften er ofte betalt tilbage indenfor nogle måneder. Isolering af rør, er en effektiv måde at spare på varmeregningen.

Vinduer

Hvis dine vinduer er af en god kvalitet, kan du overveje at udskifte glassene til nye energiruder. I de seneste år er der udviklet nye typer ruder med varme kanter, hvor varmetabet formindskes med helt op til 75 procent i forhold til en traditionel rude. Hvis dine vinduer er nedslidte og dyre at vedligeholde, kan du overveje at skifte vinduerne ud med nye energivinduer. Herved opnås den bedste besparelse, da det ved en total udskiftning også er muligt at få efterisoleret omkring vinduets karm.

Brug sparepærer – eller LED

Hvis du skifter almindelige glødepærer ud med sparepærer, sparer du en masse strøm. Sparepærer bruger kun en fjerdedel af den strøm, som almindelige glødepærer bruger. Og så holder de oven i købet 5-15 gange længere.

Hvis du skifter fire 40W pærer til fire 11W sparepærer, spares der 169 kWh om året. To 60W pærer skiftet til to 15W sparepærer, sparer 131 kWh om året.

Brug kun sparepærer, hvor det ikke gør noget, at det varer lidt inden lyset er på fuld styrke. LED er en ny lyskilde, som endnu ikke er fuldt udviklet til at kunne klare alle opgaver i hjemmet. Få råd og vejledning hos Energitjenesten om, hvornår LED kan bruges.

Styr varmeforbruget

Hvis temperaturen reguleres i forhold til tid og udetemperatur, kan der spares 5-20 procent på varmen. Der findes forskellige former for automatik (ure og temperaturfølere), der styrer forbruget, uden at du selv skal huske at skrue op og ned for varmen.

Udskift gammel varmeinstallation / varmtvandsbeholder.

Ved at udskifte en ældre varmeinstallation med en ny, kan der spares helt op til 30% på varmeregningen.

Køb A-mærkede hårde hvidevarer.

Ved at købe det rigtige køleskab og fryser, kan der spares fra 25 til 200 kr. om året i strømforbrug. Du skal gå efter A++. Mærket fortæller, at køleskab eller fryser – ved et normalt brug – bruger så lidt strøm som muligt.

Cirkulationspumper

En ny sparepumpe forbruger kun ca. 300 kWh pr. år, hvilket svarer til ca. 500 kr. Så hvis din cirkulationspumpe er gammel, kan det måske betale sig at skifte den ud. Hvis du vælger at udskifte din cirkulationspumpe, kan det anbefales at vælge en sparepumpe, da dennepumpe er selvregulerende og tilpasser sig det aktuelle behov.

Det er ikke altid nødvendigt, at cirkulationspumpen kører døgnet rundt til brugsvandet. Hvis du kun har brug for varmt brugsvand på nogle bestemte tider af døgnet, kan vi anbefale dig at montere et ur på pumpen. Det kan være med til at nedsætte dit energiforbrug væsentligt!

Brug spareskinner

En arbejdsplads med stationær pc, skærm, bredbåndsforbindelse og laserprinter koster cirka 950 kroner på elregningen om året, hvis du sidder på pinden cirka otte timer om dagen. Det er derfor vigtigt at slukke, når der ikke er brug for at have apparaterne tændt.

Printere, højttalere, hæve-sænke-borde, webcams og scannere står ofte på stand-by, når du ikke bruger dem. Det er vigtigt at lukke dem helt ned og slukke på kontakten i stedet for at lade dem blive stående på standby. Hvis du glemmer at gøre det, er det en god ide at investere i en spareskinne. Så tænder og slukker de andre apparater automatisk, når du tænder og slukker din pc. Udover pc udstyr er det en god ide at bruge elspareskinne til TV, DVD, musikanlæg m.m. For hver spareskinne kan du spare mellem 130-250 kroner på elregningen på et år.